

مکتبہ اسلامیہ

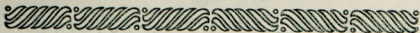
❁ ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در ❁

۳۱ نجی سنہ

۳ شعبان ۱۳۳۰

❁ پچیشنبہ ❁

جلد: ۱۵ - جزو: ۱۵۵

کالک ایکی مکتوبی

ایکینچی مکتوب

{ مابعد عن جزؤ ۱۵۴ }

اس انقلابده ذکر اولنان فقره‌نی متعاقب شویله بر عباره کز دها وار :

« یاپیلان نظام اساسی مدحت پاشا طرفندن تقدیم اولنان . . . لایحه اوزرینه اجرا اولنان مذاکرات اولوب ، بولایحه‌ده مجلس مبعوثان تعیین ایدیلدیکی حالده آکا مقابل برده هیئت اعیان تعیینی لازم گیرکن تعیین اولنماش اولمق و حقوق عمومیه به دأر درج ایدیلان شیلر غیر کافی اولدینی کبی حقوق پادشاهی به دأر درج اولنان شیلرده هم غیر کافی ، هم غیر موضح بولمق و محاکم و ولایات و مالیه حقنده عادتاً هیچ بر شی سویلنمک کبی بالوجوه نقصانلر اولدیغندن ، و مابین همیون سرکاتبی سعید پاشا طرفندن فرانسه حکومتک درجه سربستی سوز کتورمیان قانون - اساسی اوزرینه بالتنظیم خاکبای شاهانه‌یه تقدیم ایدیلان لایحه‌ده ایسه قانون - اساسی ایچون لازم گلان مکملیت تاممیه موجود بولندیغندن ، مطلوب اولان قانون اساسینک تمامیت و مکملیتندن بشقه هیچ بر شی دوشونمیان پادشاه حریت پرور افندمن حضرتلری بونونه‌نی نظر اهمیت آلمش و قانون اساسی مدحت پاشا لایحه‌سی و مقتضای شرع شریف اوزره اتنامه مأمور اولان سالف الذکر مجلس مخصوصه حواله بیورمش ایدیلر . ایشته بو صورتله اولنان تعدیلاتک کافه‌سی حریت عمومیه بی تحدید دگل ، برقات دها توسیع ایده‌جکی ، مدحت پاشا لایحه‌لریله برده اصل قانون اساسی عثمانی تطبیقندن

آکلاشیلہ جق ایکن بوتعدیلاتی کمال بک افندی گبی عالمک الہ زیادہ حریت -
پرست طانیدینی برذاتک بکھامسی و باخصوص ہرشدین، یعنی نتیجہ مضرات
بی نہایدن بشقہ « حقوق شہنشاہی بہ » دخی طوقونہ جغنی عرض ایتسی
استغراب اولنور . »

جہلمک اؤل مرتبہسی سہل اولماز

کسبسنر تا بقدر جہل اولماز

هانکی غلطکزی تصحیح ایدیم . یازدیغکز رومانلردہ بیسلہ بقدر
متنوع ، بقدر متسلسل یالانلر بولنہ منر دینلسہ پکدہ مبالغہ ایدلماش اولور .
اؤلا ، بنم یاییلان نظام دیدیکم مدحت پاشا لایحہسی اوزرینہ اجرا اولنان
مذاکرات دگلدر .

ثانیاً ، قانون اساسی ایچون یاییلان مجلس آنی اتمامہ دگل تنظیمہ مأمور
ایدی .

ثالثاً ، اق مجلسدہ صاحبی یلیدیگکز ایچون مدحت پاشا لایحہسیدر
دیدیککز ورقہ اساس طوئلدی .

رابعاً ، سعید پاشا ترجمہسی اق مجلسہ ہیچ گلدی .

خامساً ، بندہ گزک بکشدیکم تعدیلات قانون اساسی عثمانی ایلہ اسکی
لایحہلر بئنندہ اولان فرق دگل ، قانون اساسی مجلسندہ یاییلان لایحہیہ مجلس
وکلانک اجرا ایتدیکی تغییراتدر .

طرف سلطنت سنیدن عہدہ گزہ تودیع بیوریلان مورخلک وظیفہسی
نہ درجہ مہارت و دقتلہ ایفا بیورمشسگکز ، کہ کتابگکزک یالگکز بر صحیفہسندہ
بر برندن بیوک بش یالان کوریندور .

یوقاریدہ سویلش ایدم ینتکرار ایدیم . بندہ گز بحث ایلیدیگکز مجلسک
اعضاسندن ایدم . قانون اساسی بی ہیئتدہ تدقیق اولنلق اوزرہ تسوید ایچون

اعضا ایچندن آیریلان انجمنده مأمور اولدم . یازدیغ قانون لایحه سنی بحث ایتدیگن لایحه لرک هیج برنی اساس طوته زق ترتیب ایتدک . ایتدیگمز تحریات و مباحثات اوزرینه نه میدانه کتیردکسه مجلسک هیئت عمومی سنده تدقیق اولندی . شمعیکی قانون اساسینک اصلی میدانه چیقدی . بواصل ایله قانون اساسینک فرقی ، اصلدن برماده تنقیج و قانون اساسی به برماده ایله بر فقره ضم و موجود اولان بنسدردن برنده بتون بتون حکمک و بر قاننده بعض الفاظک تغیر اولمش اولسی خصوصلرندن عبارتدر . ایسته بنده گزک التزام ایتدیگم اق اصل ایدی ، که ایچنده حقوق پادشاهی موضع ، حقوق عمومی مکمل ، مجلس اعیانه ، محاکمه ، ولایاته ، مالییه دار اقضا ایدن مواد مصرح ایدی . معترض اولدیغ شیلرایسه اق اصله مجلس وکلانک ، آتی تغیر ایله یاپدیغی لایحه در ، که مسوده سی سرای هایونده موجوددر .

اوراق رسمیه نک مطالعه سی صر سنده بیله م ، که آنلر نظر گزیه نصل تصادف ایتماش . ایسترسه گز شمعیده گزک سرای هایوندن و گزک لیطوغرافیا ایله صورتلری موجود اولان شورای دولت و آمدی قلملرندن آرایه بیلیرسگنر . اق مسوده لر ایله بنده گزک عریضه مک تاریخلری تطبیق اولنورسه اق حالده اعتراض هانگی لایحه یه عائد اولدیغی بالبداهه میدانه چیقار . لکن نه یالان سوبیلیم . اق مسوده لری گورماش اولدیغ گزیه بکده قانع اوله میورم . ولو قانع اوله جق اولسم بیله عریضه مده کی سوزلر صرف مجلس وکلادن اجرا ایدیبلان تعدیلاته عائد اولدیغی صراحت لفظیه ایله مصرح ایکن ، آتی بالذات اعضا سندن بولندیغ مجلسک لایحه سنه حل ایدیشگزه باقیورمده ذات والالرنده اق درجه سوز آ کللامامقلق ، اق درجه حماقت تصور ایدمدمدیکمن مطلقا یا بیلدیگم سیدن طولانی بنده گزیه تسلطی مراق ایتدیگ گزیه و یا بشقه سنک غرضنه آلت اولدیغ گزیه ذاهب اولق مجبور یتنده بولنیورم . بناء علیه بویله برطاقم ساخته اسنادات ایله علیه مده

وقوع بولان تجاوز کزدن طولای هم بالانجلیق، هم مفتریک ایتمش اولدیغیزی
تکرار ایدرم .

فرانسه جمهوریتک قانون اساسیسی ترجمه ایدن و یا ایتدیرن ذاتک
بسنده گزده خیر خواه اولدیغندن ، بگا مسلط اولانلره مقابله ایله کنیدیسی
تهلگه قویدیغندن بحث ایتمشسکیز ، نه بابهیم ! ایسترسه ولی نعمت اولسون .
حقنده افترا ایتدم . آکلامدیغی بر مضر شیئی قبول اولنسون و یا اوقونسون
دیه میدانه قویدیغیچون دولته متعلق بر حرکتنه تعریض ایلدم . * فرانسه
قانون اساسیسی ترجمه ایتدیرمک جمهوریت ایستتمکمیدر ؟ « دیورسکیز ! ولو
اولسون ، برسلطت ایچون یاییله جق قانون اساسینک مباحثه اولندیغی صرهده
معلومات آلتیق ایچون بر جمهورک قانون اساسیسی ترجمه ایتدیریلوبده
اورتهیه آلتماز . آتیلیرسه قره واپوری یایق ایستیانلره بریلکن تکنه سنی
نمونه کوسترمک قیلندن بر حرکت اختیار ایدلمش اولور .

برده مکتوبکیزده ترجمه نک یالکیز معلومات آلتیق ایچون میدانه
قولدیغی سویلیورسکیز ؛ اس انقلابده ایسه اق ترجمهده قانون اساسی
ایچون لازم گلان مکملیت تامیله موجود اولدیغی بیان ایدیورسکیز .
آزیحق دقت ایدیگز ، که ایکی سوزکیز بیننده ذره قدر موافقت وارمیدر ؟
هله آنده قانون اساسی ایچون اقتضا ایدن مکملیتک وجودندن بحث ایتمک
بزده اوילה بر قانون اساسی بولمسنه آرزو کوسترمک دگیدر . آتی ترجمه
ایتدیرن ذاتک حدت ذکایه مغلوب اولوبده اوهام و خیالاتدن بر قانون اساسی
طوغدیره جق افکار مفرطه اربابندن اولمیدیغی بیان بیورمشسکیز . اوافکار
مفرطه اصحابی بزلمی اولیورز ؟ اگر اوילה ایسه نظر عالیگیزده طرف اشرف
شهریاریدن اعلان اولنان قانون اساسینک — مجلس وکلادن تغییر کورمیان —
یوز قدر بندی اوهام و خیالاتدن متولد برشی حکمنده کورینور . کاشکی

اوقزمان بر قانون لایحه سی ده ذات حکیمانہ لری طرفدن ترتیب بیورلمش اولسه ایدی؛
 باری اوہام و خیالاتدن طوغنامش قانون اساسی نصل اوله جغفی اوکره نیردک.
 شوراسنی ده اخطار ایدیم؛ بزم قانون اساسی ظننگز کبی اوہام و خیال
 مولداتندن دگل، دیاده سلطنتلر ایچون نه قدر قانون اساسی یاتیش ایسه
 جملہ سی متعدد شرحلری و اسباب موجبہ مضبطہ لریلہ برابر نظر دین کچیریلہ رک
 انتخاب ایدیلاں قواعدک حالہ تطبیقندن حاصل اولمش بر خلاصہ در. یازانلر
 بیتورنجیہ قدر لا اقل بیٹک جلد کتاب قارشیدیردیلر. فرانسه جمهوریتک
 قانون اساسیسنی و یا مدحت پاشا لایحه سی نامی ویردیگنر ورقہ بی الہ
 آلہرق اوتہسنی بریسنی کیف مایشا تغیر ایلہ برشی میدانه چیقارمیدیلر.
 سویلدیگم زمان کو جگزه کیدیور؛ فقط نصل تحمل ایدہ یہدہ سویلہ میہیم!
 قانون اساسی بی تحریرہ مأمور اولانلر ایچندہ طوتہلم، کہ بندہ گز جاہل
 اولشم. یا ضیا پاشا، صوا پاشا، اوخانس افندی، اودیان افندی، عابدین
 بک کبی فنون سیاسیدہ اولان احاطہ کلیہ لری جہتیلہ مأمورین دولتک
 گرچکدن انک گزیدہ لرندن اولان بش ذاتک ترتیب ایستدیگی بر قانون
 لایحه سنہ - اسمارینی بندہ گزدن اوکرندیگنر بر قاج حقوق کتابی
 کندی کندیکزه مطالعہ ایستدیگنر ایچون - اوہام و خیالاتدن طوغنہ
 نظریلہ باقق شارلاتانلق، خود فروشلق و حتی جہل مرکب آتارندن عد
 اولنہ یالانمی اولور؟ غرببشی! افادگزه باقیلیرسہ بزده اصل اتخاذ اولنحق
 ایچون فرانسه قانون اساسیسنی ترجمہ ایدنلر تاریخ نظرندہ مسئول
 اولیورده، آنک ترجمہ ایدلدیگندن طولایی سزہ یازدیغم بر مکتوبده معترض
 بولندیغم ایچون ینہ می بن مسئول اولیورم! اللہی سورسہ گز بویلہ صاحبه -
 لری مکتوبگزه جدی اولہرقی یازار طور برسگنر. اوق ترجمہ قانون اساسی
 خلاف کیرلری طرفدن ترویج مقصدلرینہ بر مؤثر واسطہ عد اولندیسہ
 اوق سررشتہ نی اللرینہ بندہ گزمی ویرمش ایدم. تاریخ نظرندہ افعال

و اشعاراتك سؤ تأثیراتندن مسئول اوله حق آدملر وارسه اراده ذاتیه سیله
ملککنده اصول مشورتی تأسیس ایتمک ایستیان برپادشاه ذیشانیه تمایلات .
حریت پرورانه سنی سؤ استعمال ایدر جه سنه برجهور قانون اساسیسی عرض
ایدوبده ذات هایونلرینی حزم عالمه ناهلرندن بیله رك و یا بیله رك توحیشه
چالیشانلر و اق درلو سیئاتی خلاصه حکمت و بلیکه عین کرامت گوسترمک
ایستیانلردر .

متبوع مفخمنك حقوقی محافظه و وطنك حریتی ترویج ایدنلر دكل ؛
آگلاشلدیمی اقدم !

جوابنامه گزك بر فقره سنده « بن سرك افكار سیاسیه گزه اعتراض ایتدم .
بوگا مقابله به حقگزر واردر . مقابله ایدر سه گز ممنونده اولورم . » دییورسگزر .
حال بوکه سز بنم افكار سیاسیه مه اعتراض ایتدیگزر . کندی واهمه گزده
بنم ایچون بر فکر سیاست اختراع ایتدیگزرده ترتیب بیوردیغگزر یالانلره
بنی تشهر و تحقیره قیام ایلدیگزر . بوگا اعتراض دكل افترا دینلیر . مقابله به
حقم بدیهی اولدینی کبی علنی تحقیرك مقابله سی علنی اولمق لازم گله جگنی ده
بیلیرم . شمعی به قدر اق حقمی یالگزر مخبره به حصر ایدوبده علانیه
چیقارمدیغ بر زمانلر نشر یاته گیرشمکدن ممنوع اولدیغ ایچوندر . اق مانعه
بر طرف اولنجه امنیت بیوریگزر ، که ممنون اولسه گزده اولسه گزده مدافعه
حقدن گپرو طوریه جفدر . (ادبسنلره ادبسنلرکله مقابله) مسئله سنی بنده گز
طوروب طور برکن کندی اوزر مه آلمدم . برنجی مکتوبده بر بنده سویلدیگم
کبی سعید بگله غزته مباحثه لرنده بولندیغ و حتی ابتدا آنکله عبرته بخه
باشلادیغ ایچون تعریضگزرك برنجی هدفی طبیعی بنده گز ایدم . مکتوبگزرك
بر فقره سنده هم بوسوزدن مرادگزر بن اولدینی . همده اق سوزی سویلگله
بنی مراد ایتمش ایسه گز بکده حقسنر اولیه جغنی بیان ایدیورسگزر . یعنی
اقل دوشونمدیگزر ایسه بیله شمعی اق تعبیری حقمده لایق کوردیگگزی

آكلا تئق ايستيورسكئز . بوگا دليلكئز ايسه عبرته او قود يئگئز بر بند اوليور . سعيد بك طرفدن حقايقده بزلره دار يازيلان و خصوصيله عبرت سئزك مطبعهده باصيليركن برنجي دفعه اوله رق قاندينى زمان جوابسز قالان مقالات متجاوزانه سنى هيچ خاطره كئتميرموب ده - فيلك يالگئز بر آياغنى طوئينى ايچون شكافى صورانلره مرتكه بگئز ديان عليل گي - ترسندن بر مباحثه دورا دورك ماهيته حكيم ايتك سئزه مخصوص انصافلردن . سئزه مخصوص حكمتلردندر . غالبا يوقار يده بحث ايتديكم سوزلر يگئزى هيچ اونوتماش كن مكنوبگئزك خاتمه لرنده اوقاديسزلكه ادبى سزلكه مقابلهدن مراد سئز اولمديغئزى اقرار ايله (سانساقسيون) و بريرم ، يوللو آرديه برده امتناحق صوقوشدير مشسكئز . بنده گئز شئمه اصرار ايله برابر سانسقا - قسيون قبول ايدمك قدر عاليجناب اولمديلمدن . سوزيگئزى عينيله ، تماميله سئزه رد ايدرم . ادبى سز عنوانى سوقاقدى دوگيشان ، طوروب ، طوربركن شوگا بوگا مسلط اولان متجاوزلرلك صفتيدر . بنده گئزك الك شدتلى و حتى نزاهت ادبيه دن برى مباحثه لردن بيك قات شنيع عد ايلديكم طياق مسئله - سنده « بو سياسى و يا حكيمى بر بختيدر ، كه بن آكا جواب ويره بيله يم . سئز اولسه گئز نه ديرديگئز » بيوريورسكئز . نه ديه جكم ! مادام ، كه بر جمعيت ايچنده ، بر حكومت زير اداره سنده يشايورم . ناموسئك اكمانى حكومتدن ايستيويده ناموس شكئلك ايله ، علوم باجىلقله مى مقابله ايدرم صانيورسكئز ؟ يوقار يده ذكر ايتديكم بر عبارته نك روشنه كوره بنده گئزك سعيد بگله مباحثم ادبى سزلك ايدى . مكنوبگئزك دردنجى صحيفه سنده تصادف ايتديكم بر عبارته ايسه سئزك طياق مسئله سى خطا ايله توصيف بيورلمش . مگر ذات عاليگئزده نه بيوك خاصه وار ايمش ، كه بر فعل نفسگئزه تعلق ايدنجه نه قدر شنيع اولورسه اولسون الك حقيف بر نام آلدير بيورسكئز . بو عبارت نك ايچنده : « بن ملك دكم ، انسانم . البته سوقاقدى آدم دوكرم . » يوللو بر غريب

افادہ گزری دھا گوردم . اولہ بر حرکت ہیمانہ بی انسانیت مز یاتندن عد
ایتمک و صوبہ صالامق سیٹہ سندن بری نہ قدر انسان وارسہ ہپسنی ملک
فرض ایلمک . یلم جنگیز طاقندن بیلہ کیسہ نک خاطرینہ گمش قواعد دیمدر .
آثار علیہ لریسک برندہ گلامک بر قیزک مہسنی . بر اجنبی دلیقانلیک
امہسی اخلاقک کالہ دلیل گوسترلمشیدی . کہ اق یولدہ اولان فکر والاری
کشفیات حکمیہ لریسک الک بیوکی عد اولنمشیدی .

شو (انسان اولان سواقادہ البتہ آدم دوگر .) قاعدہسی تہذیب اخلاق
خصوصہ ہمان اق کشف حکیمانہ لریسہ بیلہ تفوق ایدہ جک کبی گورینور .
مکتوب گزک ینہ دردنجی صحیفہ سندہ « اورویا کتابلری اوقویوب آکلامغہ
مقتدر ایسم دوللو اصولی اوکرنگی فرمان بیور بیورسکزر دیمشکزر »
آکلامغہ مقتدر ایسکزر سوزی نفسکزرہ اولان اعتنای معرفتہ طوقونمشدہ
عبارہ گزک آلتہ « اوقومق آکلامق یازمق آکلامق افندمزدہ ختام
بولمش » یوللو ہر طوریکز قدر ظریف بر طاقدہ کنایہ لر علاوہ بیور -
مشکزر . انصاف اولنسون ، کہ اورویا کتابلری ایچون اگر آکلاہ بیلیر -
سہ گز دیدیگمذہ خطامی ایتشم . سزحالا ترکیہ آکلامبورسکزر . موضوع
بحث ایتدیگکزر مسئلہدہ بندہ گز واقعا اورویادہ قوتلہ استحصاال حق
قاعدہسی وارسہدہ مدعیلر قلیچلہ طباغچہ ایلہ مقابلہ ایدرلر . صوبہ ایلہ ،
یومروق ایلہ دوگوشمزلر . الگزرہ بر کتاب آلیکزرہ دوگوشمک حقندہ
یازیلان شیلری اگر معناسنی آکلامغہ مقتدرسہ گز اوقویگزر . (اورویادہ
سواقادہ دوگوشن بر آدمی کارخانہ جیدن دھا ناموسسز عد ایدرلر .) دیمش
ایدم . بوافادہ دن مراد ، سواقادہ یومروق ایلہ دوگوشمک مسئلہ سنک ماہیتنی
اورویا کتابلرندن اوقویگزر ، دیمکدن عبارت اولدینی بتون بتون میداندہ ایکن ،
سزہ دوللو اصولی اوکرتمک توصیہ ایتدیگمی عبارہ دن فصل چبقارہ بیلیرسکزر ؟
لسانکزرہ یازیلان بر شیک استخراج معناسندن عاجز کن نشریاتہ گیریشمک

نصل جسارت ایدر سگنز بیله هم . مکتوب گز دن آ کلاشلدیغنه کورد . بنده گز ک
 افاده مدن کندی و اهمه گز جه استخراج ایده بیلدیگنر معنا اوزرینه فرانسز
 جهده دوللویه دأر بعض شیر او قومشسگنز . فقط آنلری ده طبیعتیه هیچ
 آ کلاماش اولدیغکزی ینه کندی افاده گز اثبات ایدیور ، « اوروپا
 عادتلرنجه حقارت کورن بر آدم شمارلار ، که اصطلاحده بوگا (سوفله)
 دیرلر . طوقادی بیان بوگا راضی اورلورسه فها ، اولمازسه دوللویه دعوت
 ایدر . سعید بک کبی کدوب حکومته شکایت ایتمز . « بیورمشسگنز ، که
 حقیقت حال هیجده اوله دکلدر . اوروباده (سوفله) بر آدمک یوزینه ال
 و بلکه ال دیون اوجیله طوقونغه دیرلر . بو معاملهده او ایچینده احباب
 آرمسند جریان ایدر . یوزینه طوقونیلان طرف ایسترسه متجاوزی
 دوللویه دعوت ایدر . یوقسه سوراق اورته سند بر قاق طوقات ، بر قاق باستون
 ایله اولدیرمسی به آدم تیهلمه نك نامی دنیا نك هر نرمسند و هانگی قومک
 لساننده اولورسه اولسون دزیلک مناسبی حاوی برکله ایله افاده اولته گلشدر .
 هله اوروپانک اکثر مملکتلرنده بویله بر سینته یی ارتکاب ایدنلر ایچون مغدور
 طرفندن ایستر اقامه دعوا اولنسون ، ایستر عفو ایدلسون حقوق عمومیه یی
 محافظه به مأمور اولان مدعی عمومینک نیجه سندن یقایی قورتارمق قابل
 دکلدر .

(مابعدی کلاهک نسخه ده)

